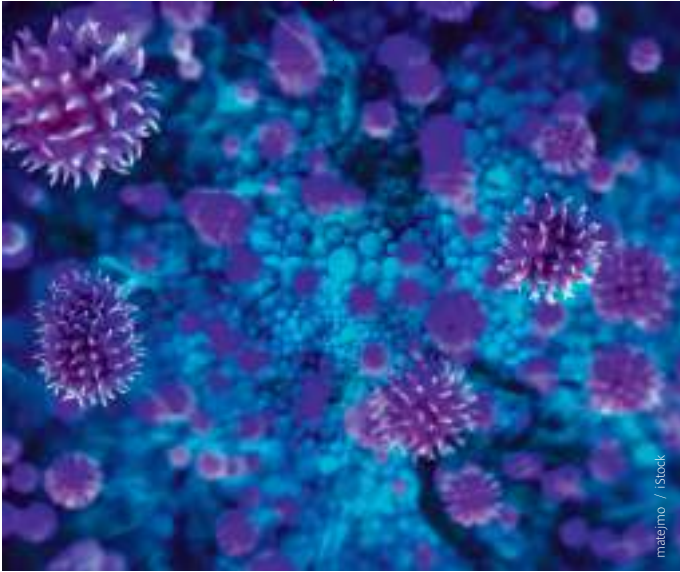

Nedir Bu X Hastalığı?

Özlem Ak

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) yetkilileri, İsviçre'nin Davos kentinde düzenlenen Dünya Ekonomik Forumu'nun yıllık toplantısında gelecekteki pandemi riskleri konusuna değinerek, panik olmak yerine muhtemel bir riski

öngörmenin ve buna hazırlıklı olmanın önemine dikkat çekti. DSÖ'nün 2022 yılında güncellediği en fazla pandemi potansiyeline sahip patojenler ve hastalıklar listesinde COVID-19, Kırım-Kongo kanamalı ateşi, Ebola, Marburg, MERS, SARS ve Nipah virüsleri, Lassa ateşi, Rift Vadisi ateşi, Zika ve X hastalığının yer aldığı görülüyor.

DSÖ, bir sonraki ihtimal salgına ya da yeni bir küresel pandemiye yol açabilme potansiyeline sahip bir enfeksiyonu ifade etmek için "X hastalığı" terimini kullanıyor. 2017'de ortaya atılan bu terim, yeni keşfedilen bir patojen veya daha önceden keşfedilmiş ama pandemi oluşturma riski taşıyan herhangi bir patojen

için de kullanılabilir. Örneğin, ikinci tanuma göre, COVID-19 ilk X hastalığıydı.

Büyük bir virüs grubu olan koronavirüsler, COVID-19 küresel salgınından önce de yeni bir pandemi ihtimalinin başlıca aktörlerinden birisi olarak görülüyordu. Çünkü pandemiye neden olan yeni koronavirüs bu gruptaki ilk tehlikeli patojen değildi.

SARS adı verilen ve bir tür zatürreye neden olan farklı bir koronavirüs türü, 2002 yılında Çin'de görülmüş, sıkı enfeksiyon kontrol önlemleriyle durdurulmadan önce bulaştığı kişilerin yaklaşık 10'da 1'inin hayatını kaybetmesine neden olmuştu. MERS adı verilen daha ölümcül bir başka koronavirüs de geçtiğimiz yıllarda ortaya çıkmış ve bulaştığı kişilerin 3'te 1'inin hayatını kaybetmesine sebebiyet vermişti. Aslında, son çalışmalar SARS'ın ve MERS'in yeni bir pandemiye kolay kolay tetikleyemeyeceğini gösteriyor, çünkü insanların çoğu artık COVID-19'a neden olan virüse karşı antikorlara sahip. Bu antikorların da koronavirüs ailesindeki diğer patojenlerin çoğuna karşı kısmi koruma sağladığı biliniyor. Ancak uzmanlar bazıları iyi bilinen, bazıları ise daha az bilinen pek çok virüsün neden olabileceği bir hastalığın küresel tehdit oluşturma ihtimalinin de göz ardı edilmemesi gerektiğinin üzerinde duruyor. Peki, potansiyel risk taşıyan bir X hastalığının önleniminin bir yolu var mı? Bilim insanları COVID-19

pandemisi sırasında gerçekleştirilen tüm bilimsel çalışmalardan edinilen tecrübelerin ve bilgi birikiminin, gelecekteki herhangi bir X hastalığına karşı hızlı bir şekilde yeni aşıların, teşhis ve tedavi yöntemlerinin geliştirilmesine olanak sağlayacağı konusunda umutlular.

Isı Akışını Kontrol Eden Termal Transistörler Geliştirildi

Mahir E. Ocak

Günümüzde elektronik endüstrisinin karşı karşıya olduğu en büyük sorunlardan biri aşırı ısınma. Öyle ki akıllı telefonlar, bilgisayarlar gibi aletlerin tükettiği enerjinin azımsanamayacak bir kısmını çipleri soğuk tutmak için harcanan enerji oluşturuyor.

Elektronik devrelerin aşırı ısınmasını engellemek için uzun yıllardır üzerine çalışmalar yapılan bir konu, ısı akışını kontrol edebilen elektronik cihazlar geliştirmek.

University of California Los Angeles'dan Prof. Dr. Yongjie Hu önderliğinde çalışmalar yapan bir grup